

Authors' contribution/
Wkład autorów:
A. Zaplanowanie badań/
Study design
B. Zebranie danych/
Data collection
C. Analiza statystyczna/
Statistical analysis
D. Interpretacja danych/
Data interpretation
E. Przygotowanie tekstu/
Manuscript preparation
F. Opracowanie
piśmiennictwa/
Literature search
G. Pozyskanie funduszy/
Funds collection

THE PHENOMENON OF INDEBTEDNESS AS A STARTING POINT FOR VIOLATIONS OF ECONOMIC SECURITY OF A BUSINESS – THE CURRENT STATUS OF BUSINESSES' BANKRUPTCY IN POLAND

ZJAWISKO ZADŁUŻANIA JAKO PUNKT WYJŚCIA DO NARUSZENIA BEZPIECZEŃSTWA EKONOMICZNEGO PRZEDSIĘBIORSTWA – AKTUALNY STATUS BANKRUCTW PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE

Iwona Wąsowska-Wołkow

Siedlce University of Natural Sciences and Humanities
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

Wąsowska-Wołkow I. (2016), *The phenomenon of indebtedness as a starting point for violations of economic security of a business – the current status of businesses' bankruptcy in Poland / Zjawisko zadłużania jako punkt wyjścia do naruszenia bezpieczeństwa ekonomicznego przedsiębiorstwa – aktualny status bankructw przedsiębiorstw w Polsce*. Economic and Regional Studies, Vol. 9, No. 4, pp. 5-18.

ORIGINAL ARTICLE

JEL code: D22, K22

Submitted:
June 2016
Accepted:
September 2016

Number of characters:
34226
Tables: 2
Figures: 3
References: 20

ORYGINALNY ARTYKUŁ
NAUKOWY

Klasyfikacja JEL: D22, K22

Zgłoszony:
czerwiec 2016
Zaakceptowany:
wrzesień 2016

Liczba znaków ze spacjami:
34794
Tabele: 2
Rysunki: 3
Literatura: 20

Summary

Subject and purpose of work: The deliberations undertaken within the article concern identification of the phenomenon of businesses indebtedness in the Polish reality, inseparably linked with the economic security of companies in the contemporary market environment. The aim of this study is to show the interactions occurring between the phenomenon of indebtedness and data on bankruptcy of businesses in Poland, and their interpretation.

Materials and methods: The work was elaborated based on the analysis and synthesis of subject literature, statistical data, analysts' opinions, as well as on research and the author's own considerations.
Results: Discussion on the interdisciplinary approach of the concept of economic security, and the irreversible consequences of its incompetent management. Lead to reflections on the creditor-debtor relations. It shows a change in the mentality and in actions of Polish debtor over the last 20 years; its consequences for companies in the form of bankruptcy/insolvency, and proposals for improvements introduced by the State-level regulations.

Conclusion: Regardless of the business in which the company operates, the imposing of uncollected debts on a creditor may threaten their and related entities' existence. Researches indicate a need for the amendment to restructuring and insolvency law.

Keywords: economic security, receivables management, debtor, creditor

Streszczenie

Przedmiot i cel pracy: Rozważania podjęte w artykule dotyczą identyfikacji zjawiska zadłużania przedsiębiorstw w realiach polskich, związanego nierozzerwalnie z bezpieczeństwem ekonomicznym organizacji we współczesnym otoczeniu rynkowym. Celem było ukazanie interakcji zachodzącej pomiędzy zjawiskiem zadłużania, a danymi dot. upadłości przedsiębiorstw w Polsce, oraz ich interpretacja.

Materiały i metody: Praca została wykonana na podstawie analizy i syntezy literatury przedmiotu, danych statystycznych, opinii analityków oraz badań i własnych przemyśleń autorki.

Wyniki: Refleksje o interdyscyplinarnym ujęciu pojęcia bezpieczeństwa ekonomicznego oraz o nieodwracalnych skutkach nieumiejętnego zarządzania tymże bezpieczeństwem prowadzą do rozważań dot. stosunku: wierzyciel – dłużnik. Opracowanie ukazuje zmiany w mentalności i działaniu polskiego dłużnika na przestrzeni ostatnich 20. lat, skutki tych działań dla przedsiębiorstw w postaci bankructw/upadłości oraz propozycje poprawy sytuacji wprowadzone przez regulacje na poziomie Państwa.

Wnioski: Niezależnie od branży, w której działa przedsiębiorstwo nieodzyskane należności obciążają wierzyciela, mogą zagrozić jego egzystencji oraz egzystencji podmiotów z nim powiązanych. Pojawia się jednak nadzieja związana z nowelizacją prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo ekonomiczne, zarządzanie wierzycielnościami, dłużnik, wierzyciel

Address for correspondence/ Adres korespondencyjny: mgr Iwona Wąsowska-Wołkow, Siedlce University of Natural Sciences and Humanities, Stanisława Konarskiego 2, 08-110 Siedlce, Poland; phone: +48 602 523 291; e-mail: szkolenia@wołkow.com.pl

Journal indexed in/ Czasopismo indeksowane w: AgEcon Search, AGRO, BazEkon, Index Copernicus Journal Master List, ICV 2015: 81,26; Polish Ministry of Science and Higher Education 2016: 9 points/ AgEcon Search, AGRO, BazEkon, Index Copernicus Journal Master List ICV 2015: 81,26; Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego 2016: 9 punktów. **Copyright:** © 2016 Pope John Paul II State School of Higher Education in Białą Podlaską, Iwona Wąsowska-Wołkow. All articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

“SAFETY can be defined not only as a specific purpose, but also as a consequence. This means that we are not aware of what it is, until we are not threatened with its loss”
(Multan 1991)

Introduction

The second decade of the 21st century opened the interdisciplinary discussion about economic security of business trading (Raczkowski et al. 2014) fundamentally based on the branch of economic science. However the discussion is more and more dynamically supported by other branches of law or social science. They are connected to one another and complement such branches of science as Economics, Business Management or Finance, in the interaction with the law or with recently developed Security Sciences (Zięba 2012). The aim of the article is to expand upon the discussion in the context of the mentioned interdisciplinarity. The researchers of subjects related to the security emphasize that at the core of the safety pyramid of security sciences lies economic security, as well as environmental, and health security (Cieślarczyk 2008). By using the general rules of economic security management in organizations/ businesses, it seems advisable to highlight that they should include:

- a. The preventive recognition of threats,
- b. The efficient implementation of measures against economic imbalance (operational and tactical protection of assets, and expenditure rationalization),
- c. Strategic ability of achieving the intended goals (as a part of planning in advance, and designing of the future prone to changing trends,
- d. The ability of organizing the mayhem in the situations of economic crisis (Raczkowski 2012, p.81).

The author of the article as a practitioner, with over twenty years of professional experience in international corporation (responsible for the construction and supervision over structures and mechanisms of receivables collection and securing, and debt collection), focuses on the phenomenon of indebtedness on the Polish market and its disastrous consequences for conducting business by entrepreneurs. And these entrepreneurs build the prosperity of the country, and to them we owe the economic growth, as well as budget revenues, which cover public spending. According to the researchers, incompetent management of organizations' economic security, including the lack of building permanent structures of safety culture at the level of the creditor-debtor relations, usually results in the need of declaring bankruptcy by the entrepreneur. It is linked to the lack of timely payment of obligations in the pragmatic and social dimension. Payment extension which is noncompliant with the contract, or even worse its complete suspension, this is the everyday life in the Polish economy. We can observe, how in the last decades, the recovery process has evolved in our country, and how the approach of

„BEZPIECZEŃSTWO może być definiowane nie tylko jako określony cel, lecz również jako następstwo. Oznacza to, że nie zdajemy sobie sprawy z tego czym ono jest, dopóki nie zagraża nam jego utrata”
(Multan 1991)

Wstęp

Druga dekada XXI wieku otworzyła interdyscyplinarną dyskusję w zakresie bezpieczeństwa ekonomicznego obrotu gospodarczego (Raczkowski i in. 2014) opierającą się fundamentalnie na dziedzinie nauk ekonomicznych. Jest ona jednak coraz prężniej wspomagana przez inne dziedziny nauk prawnych czy społecznych. Wiążą się i wzajemnie uzupełniają takie dyscypliny naukowe jak ekonomia, nauki o zarządzaniu czy finanse, w interakcji z prawem czy wykształconymi w ostatnim czasie naukami o bezpieczeństwie (Zięba 2012). Celem niniejszej publikacji jest rozwinięcie rozważań właśnie w kontekście wyżej wymienionej interdyscyplinarności. Badacze tematów związanych z bezpieczeństwem podkreślają, iż w naukach o bezpieczeństwie, bezpieczeństwo ekonomiczne/gospodarcze leży wraz z bezpieczeństwem ekologicznym i zdrowotnym u podstaw piramidy bezpieczeństwa (Cieślarczyk 2008). Przenosząc ogólne zasady zarządzania bezpieczeństwem ekonomicznym na grunt organizacji/ przedsiębiorstwa wydaje się celowe podkreślenie, że winno ono obejmować:

- a. Sztukę prewencyjnego rozpoznawania zagrożeń
- b. Sprawne wprowadzanie działań zabezpieczających przed stanem nierównowagi ekonomicznej (operacyjne i taktyczne zabezpieczanie aktywów oraz racjonalizacja wydatków),
- c. Strategiczną zdolność osiągania zamierzonych celów (w ramach wyprzedzającego planowania oraz projektowania przyszłości, podatnej na zmienne trendy),
- d. Umiejętność porządkowania chaosu w ekonomicznych sytuacjach kryzysowych (Raczkowski 2012, s.81).

Autorka artykułu jako praktyk z ponad dwudziestoletnim doświadczeniem zawodowym w międzynarodowych korporacjach (odpowiedzialna za budowę i nadzór struktur oraz mechanizmów ściągalności i zabezpieczania należności oraz windykację), koncentruje się w niniejszej publikacji na zjawisku zadłużania na rynku polskim oraz jego katastrofalnych wręcz skutkach dla prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorców. To bowiem właśnie przedsiębiorcy budują dobrobyt danego państwa i to im zawdzięcza się wzrost gospodarczy, a więc i wpływy budżetowe, z których pokrywane są wydatki publiczne. W ocenie badaczy nieumiejętne zarządzanie bezpieczeństwem ekonomicznym organizacji, w tym także brak budowania trwałych struktur kultury bezpieczeństwa na poziomie stosunków wierzyciel – dłużnik, skutkuje najczęściej koniecznością ogłoszenia upadłości przez przedsiębiorcę. Wiąże się ten fakt z brakiem terminowej spłaty zobowiązań w wymiarze pragmatycznym i społecznym. Niezgodna z umową prolongata płatności lub co gorsza, całko-

Polish entrepreneurs/creditors has changed as the processes related to responsible debt management have entered the Polish business, and also how the debtor has changed. By examining the social aspect of indebtedness, we can confidently formulate a thesis that a new generation of debtors has grown before our very eyes.

Conducted every year research of business bankruptcies in Poland proves the rule that where there is the largest number of indebted companies, there is the largest number of bankruptcies. In 2015, among the voivodeships which were under the largest threat of bankruptcies there were still Masovia and Silesia. The comparison of these data with information stored in the database of the National Debt Register (KRD) confirms that these voivodeships record the highest number of indebted companies. The significant factor in this situation is the fact that these areas are more economically developed than the rest. What is more, the accumulation of a large number of the population in urban areas is a significant factor. District of Warsaw is one of the most attractive regions in terms of starting up a business, and it is the place with the largest number of small businesses (retail, service, etc.), which are currently experiencing problems with profitability, not with demand. Katowice region is the most populated area of Poland, in which the dynamic industry development has been long observed. However, in the author's opinion, it is Greater Poland that deserves special attention. Researches show a large number of indebted companies in this voivodeship, but despite that, the number of insolvencies compared to other provinces is falling. The theoretical assumptions concerning the above phenomenon can be found in the literature. In the cultural and social dimension, people coming from Greater Poland are well-known for their thriftiness and frugality, which can transfer to a small number of bankruptcies.

In addition to the unquestionable effect of the present on the development of direct business environment with its dynamic changes and economic development, it is worth pointing to a number of other beneficial aspects for the business. In this area, the researchers point to the need of taking the opportunities and the tools that help, resulting in ensuring the security of doing business. The security understood as remaining, surviving, and developing (Cieślarczyk 2009). We can observe actions of staff managing modern companies aiming to have a competitive product, and their diligence in improving sales. The phenomenon of indebtedness, involved in the economic processes, and directly related to it statistics on business bankruptcies shows that concurrent concern to ensure liquidity, inextricably linked with the process of debt management, is necessary. In conclusion, it is possible to state that the debt management process, leading to a maximum reduction of risk in commercial transactions, is in line with the global process of enterprises' economic security management. It is associated with the fact of its effectiveness and efficiency. In addition, the researches emphasize that the monitoring and control

wite jej wstrzymanie, to codzienność w polskiej gospodarce. Mogliśmy obserwować, jak na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci ewoluował proces windykacji w naszym kraju, jak zmieniało się podejście polskich przedsiębiorców/wierzycieli do zjawiska zadłużania, jak wkraczały do polskich przedsiębiorstw procesy związane z odpowiedzialnym zarządzaniem wierzytelnościami oraz jak zmieniał się sam dłużnik. Poddając badaniu wymiar społeczny zadłużania możemy śmiało sformułować tezę, iż na naszych oczach wyrastało nowe pokolenie dłużników.

Prowadzone każdego roku badania dotyczące bankructw przedsiębiorstw w Polsce potwierdzają regułę, że tam gdzie jest najwięcej zadłużonych firm, jest najwięcej bankructw. W roku 2015 wśród województw najbardziej zagrożonych upadłościami nadal znajdowały się mazowieckie i śląskie. Porównanie tych danych z informacjami przechowywanymi w bazie danych Krajowego Rejestru Długów potwierdza, iż właśnie w tych województwach odnotowuje się największą liczbę zadłużonych firm. Znaczącym czynnikiem wpływającym na tę sytuację jest fakt, iż obszary te są bardziej rozwinięte gospodarczo od innych. Nie bez znaczenia jest tutaj także skupienie w aglomeracjach miejskich dużej liczby ludności. Okręg warszawski należy do regionów najbardziej atrakcyjnych pod względem prowadzenia biznesu i to tu właśnie występuje największa m.in. liczba małych firm (handlowe, usługowe etc.), które obecnie przeżywają problemy z rentownością, a nie z popytem. Okręg katowicki jest obszarem najbardziej zaludnionym w Polsce, w którym od dawna obserwujemy dynamiczny rozwój przemysłu. W opinii autorki artykułu od lat na szczególną uwagę zasługuje jednak województwo wielkopolskie. Badania wykazują, iż odnotowuje się tu dużą liczbę zadłużonych firm, jednak pomimo tego liczba upadłości w porównaniu do innych województw spada. W literaturze można znaleźć teoretyczne przesłanki dotyczące ww. zjawiska. W wymiarze kulturowym i społecznym Wielkopoleanie od lat znani są ze swojej gospodarności i oszczędności, co może przekładać się na małą liczbę bankructw.

Oprócz niekwestionowanego wpływu teraźniejszości, wraz z jej dynamicznymi zmianami i rozwojem gospodarczym, na kształtowanie bezpośredniego środowiska przedsiębiorców, warto wskazać na szereg innych korzystnych dla przedsiębiorstw aspektów. W obszarze tym badacze wskazują m.in. na konieczność wykorzystywania możliwości i narzędzi skutkujących zapewnieniem bezpieczeństwa w prowadzeniu działalności gospodarczej. Bezpieczeństwa rozumianego jako trwanie, przetrwanie i rozwój (Cieślarczyk 2009). Obserwujemy działania kadry zarządzającej nowoczesnymi firmami zmierzające do posiadania konkurencyjnego produktu, ich dbałość o doskonalenie handlowców. Towarzyszące procesom gospodarczym zjawisko zadłużania i związane z nim bezpośrednio dane statystyczne dot. upadłości przedsiębiorstw wykazują jednak, iż konieczna jest w przedsiębiorstwie jednoczesna troska o zapewnienie płynności finansowej, związanej nierozdzielnie z procesem zarządzania wierzytelnościami. Konkludując, można stwierdzić, że proces zarządza-

of the phenomenon of indebtedness has an impact on the company's image and increases its prestige. Such a company is perceived by other market players as a company that is able to take care of its own finances and security (Bekas 2013)

Considering the phenomenon of indebtedness and the dangers that it brings to the company (associated both with delays in settling claims, and with cases of insolvency of customers: goods, services following right after), this study tested and analyzed issues such as the evolution of Polish debtor's behavior, the current situation of bankruptcies of Polish companies which are unable to pay any debts (insolvent), and the latest change in the bankruptcy and restructuring law which increases the chance of the creditors in debt collection.

The phenomenon of indebtedness in Poland – historical characteristic based on the experience of debt collection industry

80s of the 20th century are considered in Poland as the beginning of the formation of the debt collection industry. At that time, *recovery of debts* from debtors was led mostly by law firms, which focused on taking the case to court. Since 1990, the typical debt collection agencies began to emerge in the country. After analysing the literature and the history of receivables collection, the author of the article, as a debt collector with 16 years of experience, states the thesis that up until the end of the 20th century obtaining of repayment from debtors was relatively easy. It was connected with the ability to build the organizational structure and securing the technical and legal side of collecting. In subsequent years, the dynamics of debt collection agencies escalated (attracting investors, issuing stocks and shares, making even larger transactions). It is clear that after 2000, Polish debt portfolios interested both foreign investors and investment banks. It became a developing incentive for the so-called debt collection industry (receivables management market). *Modernized actions shifted to the level of enterprises*. Organizational improvements were implemented, openness to new debt collection services and modification of used tools and techniques appeared in organization management. Credit management and debt collection ceased to be a purely economic, legal and financial process. Social sciences such as psychology, safety science, and sociology have become an essential support for the conducted actions.

nia wiarytelnościami prowadzący do maksymalnej redukcji ryzyka w transakcjach handlowych wpisuje się w globalny proces zarządzania bezpieczeństwem ekonomicznym organizacji. Wiąże się ten fakt z jej efektywnością i skutecznością. Dodatkowo badacze podkreślają, że monitoring i kontrola zjawiska zadłużania wpływa na wizerunek firmy i podnosi jej prestiż. Przede wszystkim taka organizacja jest postrzegana przez pozostałych uczestników obrotu gospodarczego jako potrafiąca zadbać o własne finanse i bezpieczeństwo (Bekas 2013).

Biorąc pod uwagę całokształt zjawiska zadłużania oraz niebezpieczeństwa jakie niesie ono dla przedsiębiorstwa (związane zarówno z opóźnieniami w regulowaniu należności, jak i następującymi po nich przypadkami niewypłacalności odbiorców: towaru, usług), w niniejszym opracowaniu poddano badaniu i analizie takie zagadnienia jak: ewolucja zachowań polskiego dłużnika, aktualna sytuacja upadłościowa polskich przedsiębiorstw niebędących w stanie regulować jakichkolwiek długów (niewypłacalnych) i oraz najnowsza zmiana w prawie upadłościowym i restrukturyzacyjnym zwiększająca szansę wierzycieli na odzyskanie długu.

Zjawisko zadłużania w Polsce – rys historyczny w oparciu o doświadczenia branży windykacyjnej

Lata 80. ubiegłego wieku postrzegane są w Polsce jako początek kształtowania się branży windykacyjnej. Wówczas to dochodzenie należności od dłużników prowadzone było głównie przez kancelarie prawne, które koncentrowały się na kierowaniu sprawy na drogę postępowania sądowego. Od 1990 roku zaczęły powstawać w kraju typowe firmy windykacyjne. Analizując literaturę przedmiotu i historię związaną z odzyskiwaniem należności autorka artykułu, jako windykator z 16 letnim doświadczeniem, postawi tezę, iż do końca XX. uzyskanie spłaty od dłużników było stosunkowo proste. Wiązało się z umiejętnością budowania struktury organizacyjnej oraz zabezpieczania strony technicznej i prawnej. W kolejnych latach dynamika rozwoju firm windykacyjnych przybrała na sile (pozyskiwanie inwestorów, emisja akcji, obligacji, dokonywanie coraz to większych transakcji). Wyraźnie można zaobserwować, że po roku 2000, pakietami wiarytelności polskich zainteresowali się zarówno inwestorzy zagraniczni jak i banki inwestycyjne. Stało się to impulsem rozwojowym dla tzw. branży windykacyjnej (rynków zarządzania wiarytelnościami). Zmodernizowane działania przeniosły się na grunt przedsiębiorstw. Wdrażane były usprawnienia organizacyjne, pojawiła się w zarządach / managementie organizacji otwartość na nowe usługi windykacyjne oraz modyfikację wykorzystywanych narzędzi i technik. Zarządzanie wiarytelnościami oraz windykacja przestały być procesem o charakterze wyłącznie ekonomiczno - prawnym - finansowym. Nauki społeczne takie jak psychologia, nauki o bezpieczeństwie czy socjologia, stały się istotnym wsparciem dla prowadzonych działań.

The debtor-creditor relationship. A generational change

The author proposes to start the identification of the phenomenon of indebtedness in Poland and its measurable impact on the violation of companies' economic security in the form of a bankruptcy by answering the questions:

Who is a debtor, and who is a creditor in the economic and legal processes?

Debtor (Lat. *debitor*) is a person legally required to provide payment, service or other benefit to another person – a creditor. The basis of the relation between the parties is a commitment. Creditor (Lat. *creditor*) is a person that has a legal right to claim on the services of a debtor (natural or legal person). From a legal point of view, independent debt recovery requires at least basic knowledge of legal regulations, in particular of the field of so-called contract law (law of obligations) (Podel 2014, p.25). Following the definition from Art. 353 § 1 of the Civil Code, the liability (Lat. *obligatio*) lies in the facts that the creditor may request the payment of the debtor and the debtor is obliged to provide the creditor with the payment. (The issues concerning the debtor-creditor relation are mainly regularized in the 3rd book of the Civil Code (Art. 351-921 C.C.))

By analyzing business debt collection activities in Poland, it can be confidently said that in the initial period the debt collection agencies had to deal with the generation of debtors, who were born in a period of a deep backwardness of country's economics (Matela 2011, p.198). New market reality that was friendly to the development of the private sector led to a change. Past patterns of business behaviors and settlement rules had been transformed. The once State-owned companies tried to move the payoff to an unspecified future (even if it meant paying a high price of litigation costs). In the case of private companies, the avoidance of contacts, undermining the existence of a payment or its height were clearly visible.

The next generation of debtors emerged on the Polish market after 2005. Concepts such as: a debt, a creditor or execution were no secrets to them. The generation familiar with the rules of the debt collection industry, and more mobile ones than ever before. The permanent address, faxes and the traditional mail have been replaced by rented locals, e-mail and text messages. The market faced the evolution of value systems and social identity. Previously unusual way of building one's social status basing only on financial status became a reality. The needs were almost immediately met with easily accessible loans. Real estate, cars, electronic equipment (luxury goods in the past), became an always available commodity. It encouraged a very rapid indebtedness and, at the same time, a boom of new consumption needs. The concerns connected with debt collection activities, typical for the older generation, were absent among the new generation of debtors. It should be emphasized that the entrepreneurs' willingness to take out loans had increased, and creditors had to adapt their approach

Stosunek dłużnik – wierzyciel. Zmiana pokoleniowa

Identyfikację zjawiska zadłużania w Polsce oraz jego wymiernego wpływu na naruszenie bezpieczeństwa ekonomicznego przedsiębiorstwa w postaci upadłości, autorka proponuje rozpocząć od udzielenia odpowiedzi na pytania:

Kto to jest dłużnik oraz **kim jest wierzyciel** w procesach ekonomiczno-prawnych?

Dłużnik (łac. *debitor*) to osoba zobowiązana do spełnienia świadczenia na rzecz innej osoby – wierzyciela. Podstawą łączącego strony stosunku jest zobowiązanie. Wierzyciel (łac. *creditor*) to osoba uprawniona, która może żądać spełnienia świadczenia od osoby dłużnika (osoby fizycznej, osoby prawnej). Z prawnego punktu widzenia, samodzielne dochodzenie należności wymaga choćby podstawowej znajomości uregulowań prawnych, w tym zwłaszcza z zakresu tzw. prawa umów (prawa zobowiązań) (Podel 2014, s.25). Podążając za definicją art. 353 § 1 Kodeksu cywilnego, zobowiązanie (łac. *obligatio*) polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie wobec wierzyciela spełnić. (Zagadnienia dot. stosunku dłużnik-wierzyciel unormowane są głównie w III księdze Kodeksu cywilnego (art. 351-921 k.c.))

Poddając analizie działania branży windykacyjnej w Polsce z pełnym przekonaniem można stwierdzić, iż w początkowym okresie firmy windykacyjne miały do czynienia z pokoleniem dłużników, które urodziło się jeszcze w okresie głębokiego zacofania gospodarczego kraju (Matela 2011, s.198). Nowe realia rynkowe sprzyjające rozwojowi sektora prywatnego doprowadziły do zmiany. Dotychczasowe wzorce zachowań biznesowych oraz zasady rozliczeń uległy transformacji. Państwowe onegdaj przedsiębiorstwa starały się odsunąć spłatę w bliżej nieokreślonej przyszłości (nawet jeśli ceną były bardzo wysokie koszty postępowania sądowego). W przypadku prywatnych firm widoczne było nastawienie na unikanie kontaktów, podważanie istnienia zobowiązania lub jego wysokości.

Kolejne pokolenie dłużników pojawiło się na rynku polskim po 2005 roku. Pojęcia typu: windykacja, wierzyciel lub egzekucja, nie miały przed nim tajemnic. Pokolenie znające zarówno zasady funkcjonowania rynku windykacyjnego jak i bardziej mobilne niż dotychczas. Stałe adresy zamieszkania, faksy i klasyczna poczta papierowa zastąpione zostały przez wynajęte lokale, pocztę elektroniczną i SMS-y. Rynek zmierzył się z przeobrażeniem systemów wartości i tożsamości społecznej. Dotychczas niespotykane budowanie swojej pozycji społecznej wyłącznie o status materialny stało się rzeczywistością. Potrzeby były zaspokajane niemalże natychmiast przez łatwo dostępne kredyty. Nieruchomości, samochody, sprzęt elektroniczny (w przeszłości dobra luksusowe), stały się towarami osiągalnymi „od ręki”. Sprzyjało to bardzo szybkiemu zadłużaniu i jednocześnie gwałtownemu rozbudzeniu kolejnych potrzeb konsumpcyjnych. Obawy związane z działaniami windykacyjnymi, charakterystyczne dla starszego pokolenia, przestały istnieć dla nowego

to the new and unprecedented phenomenon. The young entrepreneurs began to receive from their suppliers higher trade credits which allowed them to purchase goods with deferred payment. Borrowing a working capital credit, using lease offers, and delays in payment to contractors became a common practice. There were new opportunities for development by financing a business with debt, but that drastically increased operational risk. The liberalization of the regulations and free market encouraged the emergence of many new operators in various sectors of the economy. The conducted research and analysis indicate that some of them gained a strong position on the market, however those with an incompetent management quickly came face to face with the bankruptcy or insolvency.

The bankruptcies in Poland – the current status

Based on the subject literature, publications of the Conference of Financial Companies in Poland, and credit bureau's data it should be noted that in 2015 nearly 750 Polish companies declared bankruptcy, which was 10% lower than a year earlier (see figure 1).

pokolenia dłużników. Trzeba podkreślić, że wzrosła skłonność przedsiębiorców do zaciągania zobowiązań, a wierzyciele musieli dostosować swoje podejście do nowych i niespotykanych dotychczas zjawisk. Młodzi przedsiębiorcy zaczęli otrzymywać od swych dostawców coraz większe kredyty kupieckie umożliwiające zakup z odroczonym terminem płatności. Powszechnym stała się także praktyka zaciągania kredytów obrotowych, korzystania z ofert leasingowych czy zwlekanie z płatnościami wobec kontrahentów. Pojawiły się nowe możliwości rozwoju poprzez finansowanie działalności długiem, co jednocześnie drastycznie zwiększało ryzyko operacyjne. Liberalizacja przepisów i wolny rynek sprzyjały powstawaniu licznych nowych podmiotów działających w rozmaitych branżach gospodarki. Prowadzone badania oraz analizy wskazują na to, że część z nich wypracowała sobie silną pozycję na rynku, zaś te zarządzane w sposób nieumiejętny, szybko stawały w obliczu bankructwa lub upadłości.

Bankructwa w Polsce – status bieżący

W oparciu o literaturę przedmiotu, publikacje Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce oraz dane wywiadowni gospodarczych stwierdzić należy, iż w 2015 roku upadłość ogłosiło niemal 750 polskich firm, co jednak stanowiło liczbę o 10% mniejszą, niż rok wcześniej (patrz rysunek 1).

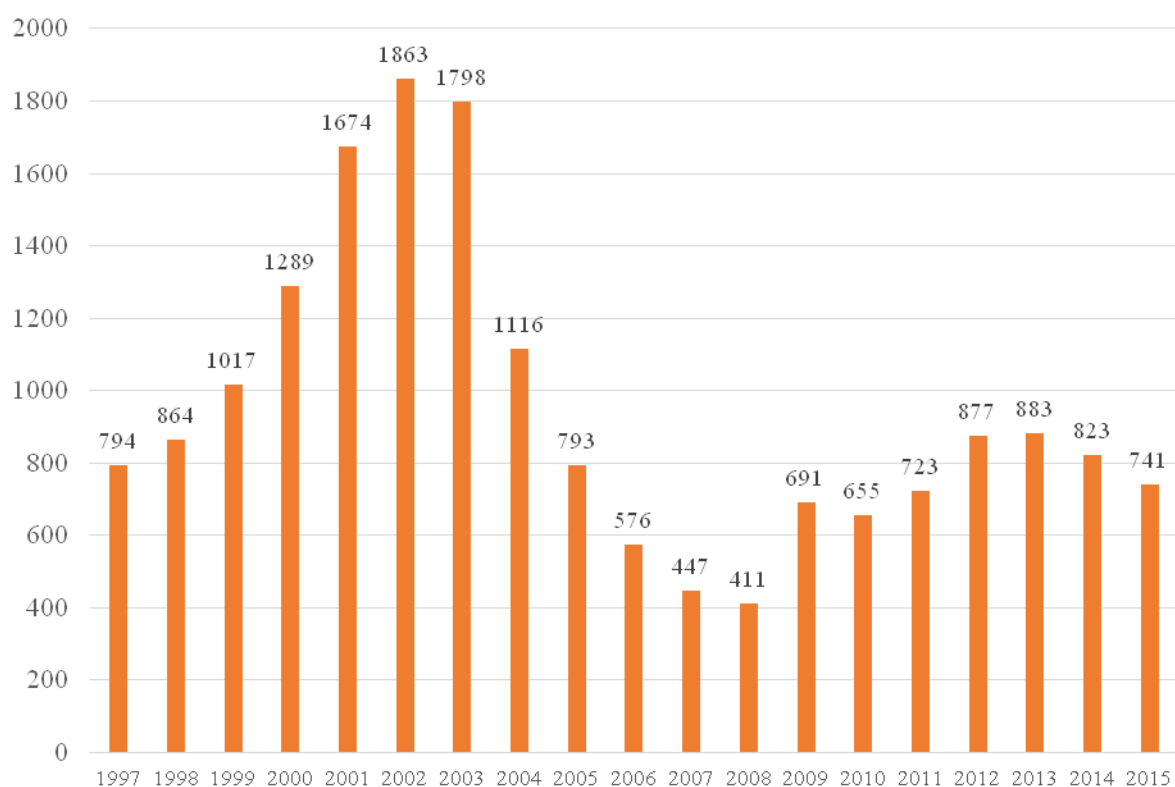

Figure 1. Bankruptcy decisions in Poland in 1997-2015

Rysunek 1. Postanowienia upadłościowe w Polsce w latach 1997-2015

Source: Coface Poland.

Źródło: Coface Polska.

On the website of COFACE POLAND, one of the largest information agencies in the country, we can read: "The years of crisis initiated by the bankruptcy of Lehman Brothers and following turbulence on world markets are already behind us. In the history of statistics of bankruptcies of Polish companies, 2015 is referred to as a period of further improving in the liquidity of companies" (www.coface.pl). The quoted passage is a clear example of the fact that experts and analysts are beginning to speak boldly about persistent downward trend in the number of bankrupt companies in Poland. The dynamics of bankruptcies shown in figure 1 seems to confirm the downward trend. In 2014, we recorded a 7 percent fewer bankruptcies, and the summary of 2015 showed a further decline of 10 percent. Favourable economic situation in Poland certainly contributed to the reduction in the number of bankruptcies. However, the good results from macroeconomic point of view do not translate to the adequate improvement of the financial results of Polish companies. Profitability ratios of sales and trading remain at lower levels than those recorded in 2014; prolonged price deflation brings benefits to consumers, but in many cases it is acute for manufacturers and distributors, and a lot of competition and *fight of margins* make the companies from different sectors teeter on the edge of profitability, or even solvency. On the other hand, the economic slowdown in big developing economies seems to have a negative impact on our export activities, despite the fact that these countries are not key recipients of our external trade.

Na stronie internetowej COFACE POLSKA, jednej z największych wywiadowni gospodarczych w naszym kraju, można przeczytać: „Lata kryzysowe zapoczątkowane przez bankructwo banku Lehman Brothers i dalsze turbulencje na rynkach światowych są już za nami. Rok 2015 określany jest w historii statystyk upadłości polskich przedsiębiorstw jako okres dalszej poprawy płynnościowej firm” (www.coface.pl). Przytoczony fragment jest ewidentnym przykładem na to, iż eksperci i analitycy ekonomiczni zaczynają mówić coraz śmielej o trwałym trendzie spadkowym liczby upadłości przedsiębiorstw w Polsce. Zakreślona na rycinie 1. dynamika bankructw – wydaje się potwierdzać trend malejący. W 2014 roku zanotowaliśmy o 7 procent mniej upadłości, natomiast podsumowanie roku 2015 wykazało kolejny spadek o 10 procent. Do zmniejszenia liczby upadłości przyczynia się z pewnością korzystna sytuacja gospodarcza Polski. Dobre wyniki od strony makroekonomicznej nie przekładają się jednak w pełni na adekwatną poprawę wyników finansowych polskich przedsiębiorstw. Wskaźniki rentowności ze sprzedaży i obrotu pozostają na poziomach niższych niż notowane w 2014r., przedłużająca się deflacja cen przynosi korzyści dla konsumentów, ale w wielu przypadkach jest dotkliwa dla producentów i dystrybutorów, a duża konkurencja i walka na marże sprawia, że firmy różnych branż balansują na granicy rentowności, a nawet wypłacalności. Z kolei spowolnienie gospodarcze w dużych gospodarkach rozwijających się zdaje się mieć negatywny wpływ na naszą działalność eksportową, pomimo że kraje te nie są istotnymi odbiorcami naszej zewnętrznej wymiany handlowej.

Table 1. Annual turnover of bankrupts

Tabela 1. Roczne obroty bankrutów

Annual turnover of a bankrupt/ Roczne obroty bankruta	share in/ udział w 2011	share in/ udział w 2012	share in/ udział w 2013	share in/ udział w 2014	share in/ udział w 2015
< PLN 5 mln	42%	35%	29%	31%	33%
PLN 5 - 50 mln	52%	53%	59%	56%	60%
> PLN 50 mln	6%	12%	12%	13%	7%

Source: Coface Polska.

Źródło: Coface Polska.

Small and medium enterprises still dominate among failing companies. On the basis of the research and case studies, the author of the paper unquestionably agrees with the statement that running such type of business provides many advantages, for example economic benefits connected with the possibility of quicker adaptation to ongoing changes. The advantages of small and medium enterprises, mainly related to people and their attitude towards work, sacrifices, and risk, and to entering the cooperative arrangements easily (Wiatrak 2006) may be, however, insufficient to ensure the security of such enterprise if there is a lack of competent and responsible management in management processes. It is illustrated by the example of limited liability companies which show up in large numbers in the insolvency statistics. Running a business in the form

Wśród upadających przedsiębiorstw dominują w dalszym ciągu małe i średnie przedsiębiorstwa. Autorka artykułu w oparciu o prowadzone badania i studia przypadków bezsprzecznie zgadza się z twierdzeniem, że istnieje wiele korzyści wynikających z prowadzenia tego typu przedsiębiorstw, choćby korzyści ekonomicznych łączących się z możliwością szybszego dostosowania do zachodzących zmian. Zalety małych i średnich przedsiębiorstw związane głównie z ludźmi i ich podejściem do pracy, poświęceń i ryzyka, z łatwym wchodzeniem w układy kooperacyjne (Wiatrak 2006), mogą być jednak niewystarczające, by zapewnić bezpieczeństwo takiemu przedsiębiorstwu, jeśli w procesach zarządzania zabraknie elementu kompetentnego i odpowiedzialnego zarządzania. Widać to na przykładzie pojawiających się licznie w statystykach upadłości-

of a limited liability company is much safer for the owners because they may lose only funds introduced to the company as the shares. However, it is much less safe for the creditors who, in case of the solvency problems of a limited liability company, can pursue their claims only from its insignificant assets. Making a decision whether to declare bankruptcy of the company is easier for the owners of LLC than for the people who run a sole proprietorship or a business in a form of a general partnership. A sole trader or a partner of a general partnership is liable also with her or his private assets, provided, of course, that she or he has them. The current market realities allow virtually everyone, even with low share capital, to run their own business. A newly registered company can relatively easily get the so-called "attributes of power" already at the beginning of its activity. It is not difficult to equip an office with furniture or the necessary equipment, to provide a car, mobile phones, and to hire a secretary. It is enough to sign a leasing contract and choose one of numerous offers of telecommunications companies and the offer of temporary employment agency. Research confirms that it also gives large scope for action to common fraudsters. Such entrepreneurs buy the goods and do not pay for them. At the beginning of a cooperation they often pose as nice and promising partners. At that time, they still pay for goods in cash. At the first opportunity for a sale with deferred payment, such customer breaks off a contact and becomes elusive (Bekas 2013). During the long practice on the debts management market, the author of the paper observed that the fraudsters are well prepared for running their own business. They usually have no assets but they have an excellent knowledge of legal complexities and details. When the affair comes to light, they may hand a company over to another member of the family or change the address of residence. It is very hard to locate and prosecute such dishonest contractors. The ongoing research and analytical work shows, however, that in Poland there are much fewer fraudsters and bankrupts (financial problems caused by fortuitous events: illness, accident, bad investment) than so called risk-takers who run their businesses without, for example, obeying ethics principles. Additionally, the actions of debtors (dishonest contractors) have a direct impact on the economic security of many business entities and repeatedly disturb their ability of further functioning on the market. The data contained in market research demonstrate that some enterprises, influenced by a "domino effect", were forced to declare bankruptcy because of their own debtors who, as the result of not repaying the debts, led not only to the disturbance of the creditors' financial liquidity but also to their bankruptcy.

Out of the economic sectors, manufacturing companies are still most vulnerable to bankruptcy, as shown in figure 2.

wych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Prorowadzenie działalności w postaci spółki o takiej formie prawnej jest dużo bezpieczniejsze dla właścicieli, którzy mogą stracić jedynie środki wprowadzone do firmy w postaci udziałów. Jest jednak dużo mniej bezpieczne dla wierzycieli, którzy w przypadku problemów z wypłacalnością spółki z ograniczoną odpowiedzialnością mogą dochodzić swych roszczeń jedynie z jej majątku, który jest niewielki. Właścicielem spółki z o.o. łatwiej jest podjąć decyzję o postawieniu jej w stan upadłości niż osobom prowadzącym działalność jednoosobowo lub w formie spółki jawnej. Jednoosobowy przedsiębiorca czy wspólnik spółki jawnej odpowiada bowiem, również swoim prywatnym majątkiem. O ile go oczywiście posiada. Obecne realia rynkowe pozwalają na otworzenie własnej firmy praktycznie każdemu, nawet z niewielkim kapitałem wejściowym. Nowo zarejestrowana spółka już na starcie swojej działalności może relatywnie łatwo zdobyć tzw. „atrybuty władzy”. Nie stanowi bowiem żadnego problemu wyposażenie biura w meble czy niezbędny sprzęt, zaopatrzenie w samochód, telefony komórkowe i wynajęcie sekretarki. Wystarczy umowa leasingowa, skorzystanie z jednej z licznych ofert firm telekomunikacyjnych i oferty agencji pracy tymczasowej. Badania potwierdzają, iż powyższe daje duże pole do działania także zwykłym oszustom. Tacy przedsiębiorcy kupują towar i za niego nie płacą. Na początku współpracy bardzo często kreują się na miłych i dobrze zapowiadających się partnerów. Wówczas jeszcze kupują towar za gotówkę. Przy pierwszej sposobności i sprzedaży z odroczonym terminem płatności kontakt z takim klientem urywa się, a on sam staje się nieuchwytny (Bekas 2013). Autorka artykułu w swej wieloletniej praktyce na rynku zarządzania wierzytelnościami zaobserwowała, że oszuści są świetnie przygotowani do prowadzenia swojego biznesu. Zazwyczaj nie posiadają majątku zaś ich znajomość zawichości i detali prawnych jest doskonała. Kiedy sprawa wychodzi na jaw mogą przepisać firmę na kolejnego członka rodziny lub zmienić adres zamieszkania. Lokalizacja i ściganie takich nierzetelnych kontrahentów są bardzo trudne. Prowadzone prace badawczo-analityczne wykazują jednak, że oszustów i bankrutów (kłopoty finansowe z powodu zdarzeń losowych: wypadek, choroba, zła inwestycja) jest w polskiej rzeczywistości znacznie mniej niż tzw. ryzykantów, którzy prowadzą swoje biznesy np. nie przestrzegając zasad etyki. Dodatkowo działania dłużników (nierzetelnych kontrahentów) wpływają bezpośrednio na bezpieczeństwo ekonomiczne wielu podmiotów gospodarczych zaburzając niejednokrotnie ich zdolność do dalszego funkcjonowania na rynku. Z danych przedstawianych w badaniach rynku wynika, iż część przedsiębiorstw podlegając „efektowi domina” zmuszona była do ogłoszenia bankructwa właśnie z powodu własnych dłużników, którzy zaprzestając regulowania zobowiązań doprowadzali nie tylko do zachwiania płynności finansowej wierzycieli ale także do ich upadłości.

Spośród sektorów gospodarki najbardziej narażone na upadłość są w dalszym ciągu przedsiębiorstwa produkcyjne, co pokazuje rysunek 2.

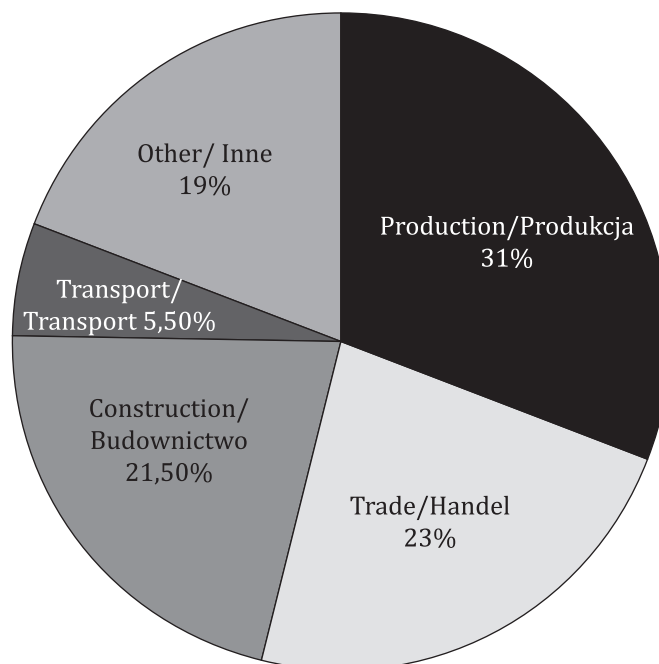

Figure 2. The share of main sectors in the total number of bankruptcies - 2015

Rysunek 2. Udział głównych branż w ogólnej liczbie upadłości – 2015

Source: Coface Polska.

Źródło: Coface Polska.

The researchers of indebtedness related subjects point out that currently the average duration of evidentiary proceedings in Poland is three years, while the extent of satisfying the claims often amounts to just 11% („Doing Business in Poland” report – 2015). Taking into account the foregoing and the previous practical problems in the functioning of the existing regulations, the author of the paper is convinced that it is necessary to introduce changes in the Polish bankruptcy law in order to improve the current situation.

2016 - the period of chances and opportunities for the Polish enterprises. A change in the Polish bankruptcy law

Having analysed the literature on the subject and examined the credit agencies reports, statistics, and the opinions of economic experts and analysts, we can observe general agreement that the year 2016 will be marked by further economic growth (estimated by Coface at 3,4 %). That growth will be still reinforced mainly by domestic demand, especially by growing household consumption. The factors that will contribute to that growth will include the further improvement of the situation on the labour market together with rising wages, and also consumers’ optimism. The rates have already risen to highest levels over the last seven years. Moreover, if the planned amendments, pushed by a new government, come into effect, a Polish consumer will become “stronger” in his purchasing capabilities. The Centre for Economic Analysis CenEA

Badacze tematów związanych ze zjawiskiem zadłużania wskazują, że średni czas trwania postępowania dowodowego wynosi obecnie w Polsce trzy lata, natomiast stopień zaspokojenia wierzytelności – nierzadko tylko 11% (raport „Doing Business in Poland – 2015). Biorąc powyższe pod uwagę, a także dotychczasowe praktyczne problemy w funkcjonowaniu dotychczasowych uregulowań, autorka artykułu jest przekonana, że celem poprawy niniejszego stanu rzeczy za konieczne należy uznać wprowadzenie zmian w polskim prawie upadłościowym.

2016 - okres szans i możliwości dla polskich przedsiębiorstw. Zmiana prawa upadłościowego w Polsce

Poddając analizie zarówno literaturę tematu, badając raporty z wywiadowni gospodarczych, statystyki oraz wypowiedzi ekspertów i analityków ekonomicznych widzimy zgodność co do tego, iż w roku 2016 będziemy świadkami dalszego wzrostu gospodarczego (prognozowanego przez Coface na poziomie 3,4 procenta). Będzie on nadal zasilany głównie popytem wewnętrznym, zwłaszcza rosnącą konsumpcją gospodarstw domowych. Przyczyni się do tego dalsza poprawa na rynku pracy wraz z rosnącymi wynagrodzeniami oraz optymizm konsumentów. Już teraz wskaźniki te sięgają najwyższych wartości na przestrzeni ostatnich siedmiu lat. Ponadto, jeśli planowane zmiany forsowane przez nowy rząd wejdą w życie, polski konsument stanie się „silniejszy” w swoich możliwościach zakupowych. Centrum Analiz Ekonomicznych CenEA liczy, że zapowiadane wprowadzenie

expects that the planned introduction of "Family 500+" (Rodzina 500+) programme and increase in tax-free allowance will contribute to an improvement in financial standing of 95 % of households. On the other hand, the commercial sector will be the payer of one of the new trade taxes which is planned to cover larger retail entities – both foreign and domestic. In turn, the risk factors from external markets – in the face of major economies in recession, such as Russia, Brazil, or slowing China – pose an indirect threat to the domestic export. When it comes to our major trading partner – the German economy, to which we send not only final products but also the components for further export, a 10 percent decline in export to China causes 0,3 percentage points decrease in German economic growth (Coface projection assumes that in 2016 the German economy will grow by 1,7 percent).

Since January 1st 2016, the debtors in Poland have been more likely to save their companies, and the rights of the creditors are to be realized faster and more efficiently. This has been enabled by the amendment to the bankruptcy law. From the beginning of the current year, the *Restructuring Law Act*, adopted on May 15th 2015, introduced a number of significant changes to the *Bankruptcy and Reorganisation Law Act* of February 28th 2003. Its title was changed into the Bankruptcy law. Now, a legislator controls the regulations concerning bankruptcy and restructuring proceedings in separate legal acts. Three completely new restructuring proceedings will appear in accordance with the legislator's assumptions, and the bankruptcy proceedings will be the exception. In line with the EU second chance policy (see the European Commission's Recommendations of March 12th 2014 concerning a new approach to business failure and insolvency [2014/135/UE]), indebted business entities shall regain the possibility of competition on the market after the restructuring process ("Justification of the draft act").

The latest conclusions of law and ongoing research, relating to the phenomenon of indebtedness, show the changes in the Polish bankruptcy law by excluding composition proceedings from that law and including them in a completely new act – Restructuring law. There is no question of the bankruptcy law in winding-up or composition version. The restructuring appears as completely different procedures extracted from the Bankruptcy law. The regulations in the Bankruptcy law are intended to aid creditors in pursuing claims, to speed up the proceedings, and to enable the creditors to have a greater influence on the course of that proceedings. The new regulations are the steps towards the rules of law which were adopted for example in the USA, where the companies being on the verge of profitability carry out restructuring. Liquidation bankruptcy has been the most frequently declared bankruptcy in Poland so far (see table 2).

nie programu „Rodzina 500+” i podniesienie kwoty wolnej od podatku będą oznaczać poprawę sytuacji materialnej 95 % gospodarstw domowych. Z drugiej strony sektor handlowy będzie płatnikiem jednego z nowych podatków branżowych, który w zapowiadanej formie obejmie większe podmioty detaliczne – zarówno zagraniczne, jak i krajowe. Z kolei czynniki ryzyka z rynków zewnętrznych – w obliczu dużych gospodarek w recesji, jak Rosja i Brazylia, czy spowalniająca Chiny – to pośrednie zagrożenie dla rodzimego eksportu. W przypadku naszego głównego partnera handlowego – gospodarki niemieckiej, gdzie kierujemy nie tylko produkty finalne, ale także komponenty do dalszego eksportu, 10-procentowy spadek eksportu do Chin to wzrost gospodarczy w Niemczech niższy o 0,3 punkty procentowe (prognoza Coface zakłada wzrost niemieckiej gospodarki o 1,7 proc. w 2016 r.).

Od 1. stycznia 2016 dłużnicy w Polsce mają większe szanse na uratowanie swoich firm, zaś prawa wierzycieli mają być szybciej i sprawniej realizowane. Stało się to możliwe na mocy nowelizacji dokonanej w prawie upadłościowym. Uchwalona 15. maja 2015 r. ustawa *Prawo restrukturyzacyjne* wprowadziła od początku b.r. szereg istotnych zmian w ustawie z 28. lutego 2003 r. *Prawo upadłościowe i naprawcze*. Zmienił się jej tytuł na *Prawo upadłościowe*. Ustawodawca reguluje obecnie w osobnych aktach prawnych przepisy dotyczące postępowania upadłościowego oraz postępowań restrukturyzacyjnych. W myśl założeń ustawodawcy pojawią się trzy zupełnie nowe postępowania restrukturyzacyjne, a postępowania upadłościowe mają stanowić wyjątek. Zgodnie z unijną polityką drugiej szansy (patrz Zalecenia Komisji Europejskiej z dnia 12. marca 2014 r. w sprawie nowego podejścia do niepowodzenia w działalności gospodarczej i niewypłacalności [2014/135/UE]), zadłużone podmioty gospodarcze winny odzyskać możliwość konkurencyjności na rynku po przeprowadzonej restrukturyzacji („Uzasadnienie projektu ustawy”).

Najnowsze rozstrzygnięcia prawne i prowadzone badania odnoszące się do zjawiska zadłużania pokazują zmiany w polskim Prawie upadłościowym przez wyłączenie z niego procedur układowych do całkowicie nowej ustawy - Prawa restrukturyzacyjnego. Nie ma już mowy o prawie upadłościowym w wersji likwidacyjnej lub układowej, mamy restrukturyzację jako kompletnie odmienne procedury wydzielone z Prawa upadłościowego. W Prawie upadłościowym przepisy mają ułatwić wierzycielom dochodzenie roszczeń, przyspieszyć postępowanie i spowodować, że wierzyciele będą mieli większy wpływ na przebieg tego postępowania. Nowe regulacje to krok w kierunku przepisów, które obowiązują choćby w USA, gdzie firmy na skraju opłacalności przeprowadzają restrukturyzację. W Polsce dotychczas najczęściej ogłaszana była upadłość likwidacyjna (patrz tabela 2).

Table 2. Bankruptcy by the type of proceedings**Tabela 2.** Upadłości wg rodzajów postępowań

the type of bankruptcy proceedings/ rodzaj postępowania upadłościowego	2008	2009	2010	2011	change /zmiana na 2012/2011	2012	change /zmiana na 2013/2012	2013	change /zmiana na 2013/2014	2014	change /zmiana na 2014/2015	2015
bankruptcy for the purpose of assets liquidation/ upadłość w celu likwidacji majątku	348	572	538	620		711		718		701		650
bankruptcy with a possibility of concluding an arrangement/ upadłość z możliwością zawarcia układu	63	119	117	103		166		165		122		91
total/ ogółem	411	691	655	723	21.3%	877	1%	883	-7%	823	-10%	741

Source: Coface Polska.

Źródło: Coface Polska.

The analysis shows that after the recent change of law there are more improvements which may save the companies in a bad financial situation. The amendment also gives precedence to restructuring regulations over bankruptcy regulations. That will increase debtor's chances of keeping an enterprise, and creditors will also be protected.

Currently, it is hard to predict the level of popularity that restructuring proceedings will gain. However, we can assume that in the initial period there will be few of them, and bankruptcy proceedings will continue to predominate.

The domestic and external factors presented above will affect the situation of Polish enterprises in 2016, and the company's ability to a flexible adaptation to changing market conditions will contribute to the further improvement in bankruptcy statistics. However, the new bankruptcy law, in force since January 1st 2016, should popularize and ease the restructuring processes of the Polish companies, as intended by the legislator. Thus, the bankruptcy statistics may become incomparable with previous years. For comparison – because of the change of law, which facilitates the declaration of consumer bankruptcy, in 2015 there were 30 times more declarations of bankruptcy than in a few years' period when a previous act was in force.

The after-effects of the bankruptcy law amendment

Having concluded her newest research, the author states that the consequences of changes in the Polish bankruptcy and restructuring law are already visible when analysing data from the first months of 2016. The decrease in a number of bankruptcy and restructuring decisions by 26 percent in comparison with 2015, seems to be an impressive result. A comparative analysis broken down by the first months of year confirms downward trend (see figure 3).

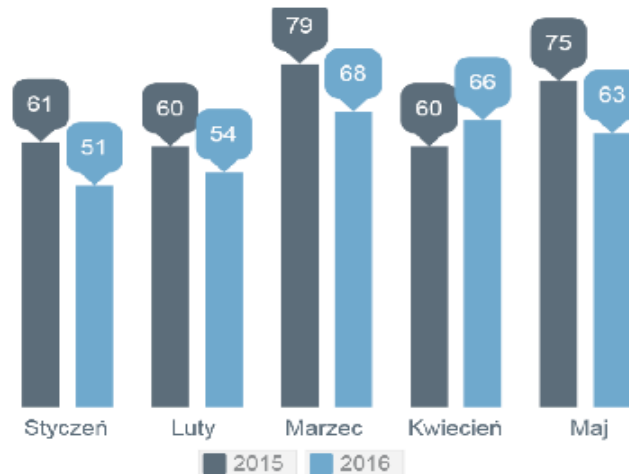
Analiza wykazuje, iż po niedawnej zmianie prawnej więcej jest usprawnień, które mogą pozwolić na uratowanie przedsiębiorstwa w złej sytuacji finansowej. Nowelizacja daje też pierwszeństwo przepisom restrukturyzacyjnym przed upadłościowym, dzięki temu dłużnik będzie miał większe szanse na zachowanie przedsiębiorstwa, chronieni będą również wierzyciele.

Obecnie jest trudno jeszcze ocenić, jaką popularność zdobędą postępowania restrukturyzacyjne. Nie mniej jednak możemy założyć, że w początkowym okresie będzie ich niewiele, a tak jak dotychczas będą dominować postępowania upadłościowe.

Przedstawione powyżej krajowe i zewnętrzne czynniki będą miały wpływ na sytuację polskich przedsiębiorstw w 2016 roku, a zdolność firm do elastycznego dostosowywania się do zmieniających się warunków rynkowych przyczyni się do kontynuacji poprawy statystyk upadłościowych. Niemniej jednak nowe prawo upadłościowe obowiązujące od 1. stycznia 2016 roku powinno upowszechnić i ułatwić procesy restrukturyzacyjne polskich przedsiębiorstw zgodnie z intencją ustawodawcy. Tym samym statystyki upadłościowe mogą stać się nieporównywalne z latami ubiegłymi. Dla porównania, zmiana prawa ułatwiająca ogłoszenie upadłości konsumenckiej spowodowała, że w 2015 roku ogłoszono 30 razy więcej upadłości w porównaniu do kilkuletniego okresu obowiązywania poprzedniej ustawy.

Następstwa nowelizacji prawa upadłościowego

Konkludując swoje najświeższe badania, autorka stwierdza, iż skutki zmian w polskim prawie upadłościowym i restrukturyzacyjnym widoczne są już przy analizie danych pierwszych miesięcy 2016 r. Spadek liczby postanowień upadłościowych i restrukturyzacyjnych przedsiębiorstw o 26 procent w porównaniu z rokiem 2015 wydaje się wynikiem imponującym. Analiza porównawcza w rozbiu na pierwsze miesiące roku potwierdza trend spadkowy (patrz rysunek 3).

* January, February, March, April, May

Figure 3. The number of bankruptcies in Poland published since the beginning of the year (period 01-05.2016)

Rysunek 3. Liczba upadłości w Polsce opublikowanych od początku roku (okres 01-05.2016)

Source: Court and Commercial Gazette (Monitor Sądowy i Gospodarczy), the data analyzed by Euler Hermes of the Allianz Group.
Źródło: Monitor Sądowy i Gospodarczy, dane przeanalizowane przez Euler Hermes z grupy Allianz.

It should be noted that one of the primary aims of the new legislation is to enable companies in difficult financial situation to regain ability to run a business efficiently. However, the previous research shows that the period of first months, during which the act was in force, is too short to conclude whether the change of law supports the use of this improvement tool by companies in difficult liquidity situation.

Trzeba podkreślić, iż jednym z nadrzędnych celów nowej legislacji jest ułatwienie przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej odzyskania możliwości sprawnego prowadzenia biznesu. Dotychczasowe badania wykazują jednak, iż pierwsze miesiące obowiązywania nowej ustawy są zbyt krótkim okresem, w którym można byłoby wnioskować, czy zmiana prawa rzeczywiście sprzyja korzystaniu z tego narzędzia naprawy przez firmy borykające się z ciężką sytuacją płynnościową.

The significant number of personal bankruptcies

A change in law introduced in 2015, concerning personal bankruptcies, still results in many applications for declaring bankruptcy of individuals which are filed with a court. It is noticeable that there were only several dozen decisions during few years' validity period of the previous act on bankruptcies of persons who did not run a business, while in 2015 – since the new law has been in force – 2112 personal bankruptcies were declared in comparison with 750 companies bankruptcies. In turn, personal bankruptcies proceedings dominated the Polish courts during the first months of this year. There were more than five times more decisions on such bankruptcies than on bankruptcies and restructuring of companies.

Conclusion

The analysts of the modern economy emphasize its enormous complexity, changeability, and uncertainty. The enterprise which takes care of its own safety and wants not only to survive but also to develop, shall observe its environment continually, experience the risk, and, on this basis, plan its course of action for the future, i.e. the strategy (Kowalczyk 2006). The observation of a business world shows the growing

Znaczna liczba bankructw konsumenckich

Wprowadzona w roku 2015 zmiana prawa dotyczącego upadłości konsumenckich nadal jest powodem spływu do sądów znacznej liczby wniosków o orzeczenie bankructw osób indywidualnych. Zauważalnym jest, że gdy w kilkuletnim okresie obowiązywania poprzedniej ustawy o upadłościach osób, które nie prowadziły działalności gospodarczej było zaledwie kilkadziesiąt postanowień, to w 2015 roku, czyli od kiedy obowiązuje nowe prawo - ogłoszono 2112 upadłości konsumenckich w porównaniu do 750 bankructw przedsiębiorstw. Z kolei w ciągu pierwszych miesięcy tego roku postępowania o upadłościach konsumenckich zdominowały polskie sądy i tego typu bankructw orzeczono ponad 5 razy więcej niż upadłości i restrukturyzacji przedsiębiorstw.

Podsumowanie

Analitycy współczesnej gospodarki wskazują na jej ogromne skomplikowanie, zmienność i niepewność. Organizacja dbająca o własne bezpieczeństwo, która chce nie tylko przetrwać, ale także rozwijać się, winna nieustannie obserwować swoje otoczenie, poznawać ryzyko i na tej podstawie planować swój sposób postępowania w przyszłości, czyli strategię (Kowalczyk 2006). Obserwacja świata biznesu, pozwala zauważyć

importance of credit management over the past ten years. The economic crisis of the first decade of the 21st century became a challenge and an opportunity, especially for the theoreticians and practitioners of the economy [...] it is a real challenge which may become not only failure but also a chance for everyone, who already experienced its negative effects, thanks to their creative attitude and realisation that not everything was good and changes are needed, because only such standpoint may be useful and development-friendly in this situation (Filipek 2010, p.68). In recent years, the concept of safety has been examined from different perspectives. Its scope has been significantly extended. There is an indisputable relationship between management and safety because the business risk cannot be eliminated. It always exists, irrespective of the business advancement level, the evidence of which are reported bankruptcies of world's and Polish industrial tycoons (Kukiełka et al. 2008) as well as smaller enterprises.

Empirical and theoretical research, conducted by the author of the publication, shows that non-recovered receivables are borne by creditors, they might endanger their existence and the existence of entities related to them, and also – in some cases – overshadow the economic security of society as a whole (e.g. the costs of bank insolvency are borne by the whole banking system and all the people who entrusted their savings to a bank_ see savings above the amounts guaranteed by the Bank Guarantee Fund) (Kreczmańska-Gigol 2011). The above-mentioned analysis of the phenomenon of the Polish entrepreneurs' indebtedness and directly related bankruptcy status in our country shows a positive trend for the future. The number of bankruptcies is slowly declining.

The author's intention was also to pay reader's attention to the change in previous regulations concerning bankruptcy law, which was introduced on January 1st of this year – the new restructuring law. Apart from satisfying creditors' claims, the main aim of restructuring procedure in that law is to prevent bankruptcy declaration of a debtor through enabling him to carry out restructuring by way of the agreement with creditors, and in case of remedial proceedings – also through remedial actions, while safeguarding the legitimate rights of creditors (www.coface.pl).

The issue of the indebtedness phenomenon in Poland and its influence on the situation of companies which operate in our economic environment, is the main problem of the presented elaboration. The author of the article, who has examined the actions of creditors and debtors for many years with unabated attention and has analysed their impact on economy, sees the absolute need of sensible conducting the process of credit management in modern enterprises (regardless of their legal form). According to the above-mentioned literature and conducted research and analyses, this process directly affects the economic security status of enterprise or the security loss.

w ostatnim dziesięcioleciu wzrost znaczenia zarządzania wierzytelnościami. Kryzys ekonomiczny I. dekady XXI w. stał się wyzwaniem i szansą przede wszystkim dla teoretyków i praktyków ekonomii [...] jest on poważnym wyzwaniem, a może stać się też szansą, a nie tylko porażką, dla wszystkich, którym już przyniósł negatywne skutki, dzięki ich twórczemu nastawieniu, zrozumieniu, że nie wszystko było dobre, i potrzebne są zmiany, gdyż jedynie takie stanowisko może być w tej sytuacji pomocne i sprzyjające rozwojowi (Filipek 2010, s.68). Pojęcie bezpieczeństwa w ostatnich latach rozpatrywane jest w różnych wymiarach. Nastąpiło znaczne poszerzenie jego zakresu. Związek zarządzania z bezpieczeństwem jest bezsprzeczny, bowiem nie da się wyeliminować ryzyka działalności gospodarczej. Istnieje ono zawsze, niezależnie od stopnia zaawansowania każdego biznesu, o czym dobitnie świadczą odnotowywane bankructwa zarówno światowych i polskich potentatów przemysłowych (Kukiełka i in. 2008) jak i mniejszych przedsiębiorstw.

Jak wynika z badań o charakterze teoretyczno-empirycznym, prowadzonych przez autorkę publikacji, nieodzyskane należności obciążają wierzyciela, mogą zagrozić jego egzystencji oraz egzystencji podmiotów z nim powiązanych, a także – w niektórych przypadkach – położyć się cieniem na bezpieczeństwo ekonomiczne całego społeczeństwa (np. koszty upadłości banku ponosi cały system bankowy i wszystkie osoby, które powierzyły bankowi swoje oszczędności_ patrz oszczędności powyżej kwot gwarantowanych przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny) (Kreczmańska-Gigol 2011). Podjęta w niniejszym artykule analiza zjawiska zadłużania polskich przedsiębiorców i związane go z nim bezpośrednio statusu upadłości w naszym kraju pokazuje pozytywny trend na przyszłość. Liczba upadłości powoli spada.

Intencją autorki było jednocześnie zwrócenie uwagi czytającego na wprowadzoną od dnia 1. stycznia b. r. zmianę dotychczasowych przepisów w prawie upadłościowym - nowe prawo restrukturyzacyjne, gdzie głównym celem postępowania restrukturyzacyjnego, oprócz zaspokojenia wierzycieli, jest uniknięcie ogłoszenia upadłości dłużnika przez umożliwienie mu restrukturyzacji w drodze zawarcia układu z wierzycielami, a w przypadku postępowania sanacyjnego - również przez przeprowadzenie działań sanacyjnych, przy zabezpieczeniu słusznych praw wierzycieli (www.coface.pl).

Kwestię występującego w Polsce zjawiska zadłużania i jego oddziaływanie na sytuację przedsiębiorstw działających w naszym otoczeniu gospodarczym, uczyniono podstawowym problemem prezentowanego opracowania. Autorka artykułu badająca od wielu lat, z niesłabnącą uwagą, zachowania wierzycieli i dłużników, poddająca analizom ich oddziaływanie na gospodarke, widzi bowiem bezwzględną konieczność świadomego prowadzenia procesu zarządzania wierzytelnościami we współczesnych przedsiębiorstwach (niezależnie od ich formy prawnej). Jak wynika z przywołanej literatury oraz z przeprowadzonych badań i analiz, ww. proces ma bezpośrednie przełożenie na status bezpieczeństwa ekonomicznego organizacji lub jego utraty.

References/ Literatura:

1. Bekas M. (2013), *Windykacja należności w praktyce*. Wolters Kluwer, Warszawa.
2. Cieślarczyk M. (2008), *Kulturowe uwarunkowania budowy bezpieczeństwa ekonomicznego*, W: Z. Stachowiak (red.), *Przemiany społeczno-ekonomiczne a przedsiębiorczość i innowacyjność przedsiębiorstw w warunkach „Nowej Gospodarki”*. WSiFiZ, Siedlce, s. 58.
3. Cieślarczyk M. (2009), *Teoretyczne i metodologiczne podstawy badania problemów bezpieczeństwa i obronności państwa*. Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce.
4. Filipek A. (2010), *Kryzys jako szansa*, W: Cieślarczyk M., Filipek A., Świdorski A. W, Ważniewska J. (red.), *Pokonać kryzys – żyć bezpiecznie*. Wydawnictwo UPH, Siedlce, s. 68.
5. Kowalczyk L. (2006), *Praktyczne i teoretyczne aspekty badania wiarygodności firmy*. Difin SA, Warszawa.
6. Kreczmańska-Gigol K. (red.) (2001), *Windykacja należności. Ujęcie interdyscyplinarne*. Difin SA, Warszawa.
7. Kukiełka J., Matusiak M., Jaworski J. (2008), *Bezpieczny obrót gospodarczy*. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.
8. Matela K. (2011), *Psychologiczne aspekty windykacji*, W: Kreczmańska-Gigol K. (red.), *Windykacja należności. Ujęcie interdyscyplinarne*. Difin SA, Warszawa, s. 197-206.
9. Multan W. (1991), *Bezpieczeństwo międzynarodowe ery nuklearnej*. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa.
10. Podel W. (2014), *Windykacja dla wierzycieli, firm windykacyjnych i kancelarii prawnych. Skuteczne praktyki*. Difin SA, Warszawa.
11. Raczkowski K. (red.) (2014), *Bezpieczeństwo ekonomiczne obrotu gospodarczego. Ekonomia. Prawo. Zarządzanie*. Wolters Kluwer, Warszawa.
12. Raczkowski K. (2012), *Percepcja bezpieczeństwa ekonomicznego i wyzwania dla zarządzania nim w XXI wieku*, W: Raczkowski K. (red.), *Bezpieczeństwo ekonomiczne, Wyzwania dla zarządzania państwem*. Wolters Kluwer, Warszawa, s. 82.
13. Wiatrak A.P. (2006), *Wspomaganie rozwoju małych przedsiębiorstw w skali lokalnej*, W: *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, M.G. Woźniak (red.). Uniwersytet Rzeszowski, z. 9, s. 543-556.
14. Zięba R. (2012), *O tożsamości nauk o bezpieczeństwie*. Zeszyty Naukowe AON, 1(86), s. 7.

Reports/ Raporty:

15. Coface Polska – raport Bankructwa firm w Polsce 2015.
16. Bank Światowy – raport Doing Business In Poland 2015.
17. Rekomendacje Zespołu Ministra Sprawiedliwości ds. nowelizacji prawa upadłościowego i naprawczego, Warszawa, 10 grudnia 2012 r.

Websites/ Strony internetowe:

18. COFACE Polska, <http://www.coface.pl/>, (01.06.2016).
19. Kodeks Cywilny, <http://www.prawo.lego.pl/prawo/kodeks-cywilny/>, (01.06.2016).
20. Uzasadnienie projektu ustawy Prawo restrukturyzacyjne, Druk Sejmu VII kadencji Nr 2824, <http://www.sejm.gov.pl/>, (01.06.2016).